

Fallet

Fallet

socialt drama i fem akter

av Christian Lanciai (2005)

Personerna :

två poliser
Per, kyrkomusiker
vårdpersonal
en läkare
biskopen
fader Bert
fader Patrick
Peter Bruch, rockmusiker
Beatrice Moreau
Robert Kleinsack
Gunnar Gunnarsson

Handlingen äger rum i en storstad och på ett mentalsjukhus.
(Dramat är en bearbetning av samma författares roman "Rännstenen" från 1980.)

Copyright © Christian Lanciai 2005

Akt I scen 1. Vid en stadsgata.

- 1 Här behöver vi aldrig vänta länge på att få bötfälla cyklister.
2 Ett säkert ställe.
1 Det säkraste i stan. Alla fuskar här.
2 Det blir nog många böter en vacker dag som idag.
1 Lycka till. (2 går längre bort. Snart kommer det en cyklist.)
Halt! Såg du inte att det var rött ljus där borta?
Per Jag svängde till höger före trafikljuset.
1 Men trafikljuset visade rött!
Per Men det var ju idiotsäkert. Jag svängde ju in på cykelbana.
1 Men du körde mot rött!
Per Nej, jag körde inte mot rött. Jag svängde av före ljuset.
1 Det hjälps inte. Det var rött ljus. Jag måste anmäla dig.
Per Var inte absurd. Jag har inte råd med några böter. Det var hundra procent riskfritt. Ingen olycka kunde ha skett.
1 Du körde ändå mot rött. Får jag be om namn, adress och telefonnummer. Det blir sex hundra kronor i böter.
Per Din korkade pedant, du gör det här bara för att jävlas!
1 Gör du motstånd också? (blåser i visselpipan) Kom hit, Sixten! Den här grabben gör motstånd.
2 (kommer in igen) Jag råder dig att inte bråka med polisen.

Per Det är ju ni som bråkar med mig!

1 Han körde mot rött ljus och vill inte uppge namn och adress.

Per Din jävla pennalist, du är bara ute för att sätta fast oskyldiga för ingenting!

2 Ska vi kalla på förstärkning?

1 Namn och adress, annars blir det arrestering.

Per Försök arresterera mig om ni kan! *(kastar sig på cykeln och försöker smita, men 1 fångar honom genast och får cykeln att ramla.)*

1 Du kommer inte undan rättvisan!

Per Ni bara jävlas med mig!

2 Han är desperat. Vi får kanske föra honom till stationen.

1 Ja, vi får nog kolla honom. Han är säkert kriminell. Han kan vara påverkad också.

2 Vad är det med dig, din lagtrotsare? Varför är du så upphetsad?

Per Därför att ni jävlas med mig utan sak!

2 Du har cyklat mot rött ljus.

Per Jag avvek från körbana och svängde till höger in på cykelbana före trafikljuset. Är det ett brott?

1 Ja, det är det, för ljuset visade rött.

Per Din förbannade idiot! *(slår till honom och försöker fly igen, får genast båda över sig som tar fram sina batonger.)*

2 Det blir tvångströjan direkt för den här delinkventen.

1 Det är bäst jag kallar på ambulans.

2 Psyket får ta hand om honom.

Per Ni bara plågar mig!

1 Nej, du är sinnessjuk. Psyket får kolla dig. – En ambulans, omedelbart. Farligt aggressiv cyklist, kan vara psykopat eller påverkad, måste ha kriminellt förflutet.

Per Ni vet inte vad ni gör!

2 Håll käften! Det är bäst för dig själv.

1 Allt vad du säger kan vändas emot dig.

Per Fördömda pennalister! Ni är en vanheder för hela poliskåren!
(Vanligt folk har passerat och stannat och börjat iaktta scenen, så att det bildats en liten folksamling.)

sjukvårdare (med en bår) Ur vägen här!

1 Cirkulera! Ur vägen! Vi måste ha trottoaren fri!
(Folk skingras och visar hur 2 håller batongen under hakan på Per, så att denne sitter fast.)

sjukvårdare 1 Det är bäst vi lugnar honom först. (tar fram en spruta.)

Per *(pressar fram) Vad gör ni?*

1 För ditt aggressiva motstånd skull måste du till psyket och bli undersökt. Du kan ju vara efterlyst.

Per Ni bara bråkar med mig för ingenting!

1 Nej, det är du som bråkar med oss.

sjukvårdare 2 (har gett honom sprutan) Det är klart. Vi kan ta honom. (Per domnar av, och sjukvårdarna tar honom på båren och bär ut honom till en väntande ambulans. Man ser det svepande blåljuset.)

polis 2 Det är över, gott folk! Cirkulera! Ingenting har hänt!

1 Vi får skriva en utförlig rapport om det här.

2 Våld mot polis. Det är allvarligt.

1 Han var säkert psykiskt sjuk.

2 I så fall kanske det inte blir någon tingsrätt eller böter.

1 Om han inte visar sig ha kriminellt förflutet.

2 Det är bäst du kryddar rapporten med alla detaljer.
1 Våld mot polis. Två försök till smitning. Vägran till samarbete. Aggressivt och förolämpande språkbruk. Vad mer?
2 Glöm inte det viktigaste.
1 Vad då?
2 Han förde fordon mot rött ljus.
1 Just det. *(skriver i sitt anteckningsblock.)*

Scen 2.

läkaren Kan man tala med honom nu?
sköterskan Han har lugnat sig något och är inte aggressiv längre.
läkaren Är han kontaktbar?
sköterskan Jag tror det.
läkaren Låt oss våga ett försök.
(Sköterskan släpper in Per, som förs in av två vårdare. Han är nästan helt apatisk.)
Sätt honom här, så får jag tala med honom. *(han sätts ner hos läkaren.)*
Hur mår du, Per?
Per Vad gör jag här?
läkaren Du är här på vårdintyg av polisen. Du blev våldsam och måste tas om hand. Men nu vet vi allt om dig.
Per Ni vet ingenting om mig.
läkaren Du är förtidspensionerad sedan många år efter intyg från en läkare att du har mentala störningar som gör att du inte kan försörja dig.
Per Jag blev förtidspensionerad till följd av magsår som jag ådrog mig genom myndigheternas eviga trakasserande av mig.
läkaren Hur trakasserade de dig?
Per Jag blev skönstaxerad för ingenting, jag levde under existensminimum och dömdes ändå till att betala orimliga skatter för att skönstaxerarna vägrade tro på att jag kunde leva på så litet, vilket jag alltid hade gjort.
läkaren Så du gjorde motstånd mot en skönstaxering?
Per De kunde ingenting bevisa och dömdes mig ändå, vilket ruinerade mig och tvingade mig till avsked från min tjänst till följd av lokaliserat magsår, vilket tvingade mig till socialen. När de sociala myndigheterna började trakassera mig fixade den där läkaren min förtidspension bara för att hjälpa mig ut.
läkaren Du hade knappast fått någon pension utan intyget om din mentala obalans. Genom det intyget kunde polisen också få in dig hit på vårdintyg.
Per Myndigheter som myndigheter. De har aldrig annat än trakasserat mig för ingenting. Det har de betalt för när de inte kan uppvisa någon tillfredsställande statistik över upplärade brott.
läkaren Du klarar dig inte undan rättegång. Du har ingen chans. Du kommer att bli dömd.
Per För att jag avvek från körbana in på cykelbana till höger bara för att befria bilisterna från en cyklist som var i vägen?
läkaren Nej, för våldsamt uppträdande mot polis.
Per Det var de som slog mig och fällde mig i gatan och inte tvärtom.
läkaren De är två mot en. Du har ingen chans.
Per Vad bör jag göra?
läkaren Förklara dig skyldig, så att du kommer ut härifrån.

Per Jag var oskyldig. Hur kan jag då förklara mig skyldig?
läkaren Du har inte råd med advokat, för du har inga pengar utom den knappa förtidspension du har att leva på utan marginaler. Om du gör motstånd mot rätten blir du bara dömd till fortsatt slutna vård.
Per Jag kan överklaga.
läkaren Alla högre instanser kommer att vägra befatta sig med ditt ärende.
Per Då återstår Europadomstolen.
läkaren Du har ingen chans.
Per Har jag då inte rätt att göra motstånd mot orättvisan? Har jag inte rätt att försvara mig? Har jag inga mänskliga rättigheter?
läkaren Inte så länge du är under vårdintyg.
Per Vem är ansvarig?
läkaren Ingen. Bara pappret som säger det, som alla myndigheter slaviskt måste lyda.
Per Vill ni tvinga mig till självmord?
läkaren Det har vi alla medel till att fullständigt omöjliggöra.
Per Så redan före rättegången är jag alltså redan dömd till att äta mediciner här tills jag blir en grönsak?
läkaren Ungefär så. Systemet är sådant. Har du ingen som bryr sig om dig? Inga familjemedlemmar eller släktingar?
Per De är alla utomlands.
läkaren Ingen flickvän?
Per Jag vill helst lämna dem i fred.
läkaren Aha!
Per Besvara dem inte med mitt fall.
läkaren Då kan vi inte kontakta dem, om du vägrar ge oss deras namn.
Per Det är bäst så.
läkaren Tack för samtalet, Per. Vi har i alla fall kommit ett litet steg på väg. Vad hade du för resten för tjänst?
Per Jag var kyrkorganist i katolska kyrkan.
läkaren En fattig församling. Väl betalt?
Per 800 i månaden.
läkaren Trodde just det. Tack, Per. *(till vårdarna)* Ni kan ta hand om honom.
vårdare 1 Kom nu snällt med oss tillbaka till cellen, Per.
2 Du blir inlåst ändå även om du gör motstånd.
Per Ni slår en liggande obebäddad man.
vårdare 1 Det är vårt yrke.
vårdare 2 Vi vill bara göra din vistelse här så angenäm som möjligt.
(De för ut honom.)
läkaren Ett tilltrasslat fall. Om ändå det första läkarutlåtandet aldrig hade skrivits. Border-line kan lätt bli stämplade som psykopater för livet med rätt eller utan.

Scen 3.

biskopen Visa in den gode fader Bert.
(En tjänare släpper in fader Bert.)
Välkommen, broder Bert. Slå dig ner. Lämna oss ensamma. *(Tjänaren går.)*
Som du förstår har kyrkan problem.
Bert Varför har ni kallat mig hit?

biskopen Ett förtroendeuppdrag. Du var ju god vän med kyrkoherde Berwald.
Bert Ja. Vad är det med honom?
biskopen Han har råkat ut för ett nervöst sammanbrott och sitter på nervkliniken. Det är tyvärr inte allt. Han vägrar återkomma till kyrkan.
Bert Vill han inte vara präst längre?
biskopen Det är det som är problemet. Han har tappat tron. Jag ville bara be dig besöka honom och försöka prata med honom.
Bert Kan han bli kyrkoherde igen?
biskopen Knappast, men han kan alltid fortsätta som präst. Försök få honom till det. Det är allt jag ber dig om.
Bert Vad vållade hans nervsammanbrott?
biskopen Den gamla vanliga historien. Konflikter inom församlingen. Spänningar och erotiska problem.
Bert Han var väl aldrig pedofil?
biskopen Nej, lyckligtvis inte, allt utom det, men han hade ihop det med en gift kvinna.
Bert Du milde.
biskopen Dessutom var hon frånskild med barn. Gör vad du kan, Bert. Låt honom inte bli en förlorad själ.
Bert Jag ska naturligtvis göra mitt bästa.
biskopen Lycka till. Du har min innerliga välsignelse.

(Bert reser sig och går.)

Endast han kan klara det. Om han misslyckas rämnar hela kyrkan.

Scen 4. På hospitalet.

Patrick Hej, Bert. Vad tycker du om mitt nya hem?
Bert Vad gör du här, Patrick? Det här är inget ställe för en präst.
Patrick Jag är inte präst längre, och jag har det bra här.
Bert Vad menar du?
Patrick Att jag hade tur som kom bort från det där dårhuset jag var föreståndare för.
Bert Menar du kyrkan?
Patrick Vad annars?
Bert Vad kan ha utlöst denna nästan ateistiska reaktion hos dig?
Patrick Erfarenheten. Jag har aldrig träffat elakare människor än inom min egen församling. De tävlade om att överträffa varandra i ren mental grymhet.
Bert Du talar om en kristen församling, Patrick, som du själv var ansvarig för.
Patrick Tror du inte jag vet det? Och de ansträngde sig till det yttersta för att slita själen ifrån mig och hacka sönder den som gamar som bara kalasar på andras olycka.
Bert Vad hände egentligen?
Patrick Det som brukar hända i församlingar. Intriger. Men värst av alla var organisten, som gjorde sitt yttersta för att vända hela församlingen emot mig.
Bert Varför?
Patrick För att han propsade på att få använda urmodig latinsk musik i mässan, vilket jag förbjöd honom.
Bert Varför?
Patrick Därför att folk inte ville sjunga den. De kom till mig från kören och bad mig stoppa organisten.

Bert Jag förstår. Intriger.

Patrick Organisten blev galen när jag gjorde det och förlorade all distans. Till slut tvingades jag avskeda honom. Men han fortsatte ändå.

Bert Med sin latinska musik?

Patrick Nej, med intrigerna.

Bert Jag hörde en annan historia – att du hade ett förhållande med en gift frånskild kvinna med barn.

Patrick Vad skulle jag göra? Ingen annan ville ge mig någon tröst.

Bert Så du började leva ett dubbelliv.

Patrick Många präster gör så. Har du aldrig haft en kvinna?

Bert Nej. En katolsk präst ska vara gift med sin församling och inte springa efter kjoltyg.

Patrick Och om församlingen vänder sig emot honom – vart ska han då ta vägen? Är inte en kvinna det minst onda att vända sig till, när alla andra alternativ är onda och särskilt hela ens församling?

Bert Det gör mig ont om dig, Patrick.

Patrick Du borde inte ha kommit hit. Varför kom du hit?

Bert På biskopens uppmaning. Han ville att jag skulle övertala dig att inte överge kyrkan.

Patrick Det är den och Gud som övergett mig. Jag är förlorad. Låt mig därför få stanna här, där ingen bråkar med mig.

Bert Jag kommer tillbaka, Patrick.

Patrick Det gör du på egen risk. Men du är välkommen. Dig kan man prata med.
(*När Bert skall gå kommer läkaren in och hejdar honom.*)

läkaren Ett ögonblick, fader Bert. Vi har just sett hur goda resultat ni har åstadkommit med vår patient Patrick Berwald, som vi var uppriktigt oroliga över tidigare, då han knappast var kontaktbar. Skulle ni vilja hjälpa oss att tala med en annan patient också?

Bert Vad då för en patient?

läkaren En strandad kyrkomusiker. Jag tror han kommer från er kyrka.

Bert Nåväl, kanske jag kan göra någon nytta.

läkaren Kom med här. (*följer honom ut*)

Patrick Jag har fått nog av min kyrka. Åt helvete med den. De kristna gör anspråk på att vara bättre än andra människor men är inte bara värre utan dessutom dummare. Till och med ett sinnessjukhus som detta är att föredra framför en kristen kyrka. Här tas man om hand, men församlingar är bara etablerade mobbningscentraler.

Scen 5.

Bert Är det du som är Per?

Per Ja. Låt mig vara.

Bert Man har bett mig tala med er.

Per Om vad då?

Bert Helst inte bara om vädret. Jag förstår att ni var katolsk kyrkorganist.

Per Ja, och det var inget fel på mitt arbete. Ändå gick allting åt helvete.

Bert Vems fel var det?

Per Myndigheternas.

Bert Alltså inte kyrkoherdens?

Per Jag hade fått sluta i alla fall. Magsåret var ett faktum redan när han avskedade mig. Hans spark i min ända var bara en av många.

Bert Hur kunde myndigheterna påverka ditt organistjobb?

Per De gav mig bekymmer med att orimligen skönstaxera mig med min minimala lön. Det gjorde mig nervös och lättretlig i mitt jobb, det smittade av sig på kören, som gick emot mig och vände även kyrkoherden emot mig. Allt jag kunde göra var att försvara mig. Det har jag alltid gjort. Har man inte rätt att göra det? Men varje gång jag gjort det har hela helvetet samlat sig emot mig. Därför sitter jag här.

Bert Som en kyrkans man känner jag mig ändå ansvarig för kyrkans roll i ditt fall. Även din kyrkoherde sitter här.

Per Är han inte kyrkoherde längre?

Bert Nej, han fick ett nervöst sammanbrott och hoppade av och sitter nu här i väntan på konvalescens.

Per Det smärtar mig att höra. Dock smärtar mig mera en annan kamrats öde som också blev lidande genom mitt fall.

Bert Vad var det för en kamrat?

Per En kollega men av helt annat slag. Vi var barndomsvänner och hängde alltid ihop, men han gick en annan väg in i popmusiken. Emellertid var han seriös och ville lyfta upp populärmusiken till en seriös nivå, ungefär som "*Manhattan Transfer*". Vi stöttade varandra alltid. Men när han hörde om min kollaps brast något inom honom, och han kom i dåligt sällskap och började knarka. Det sista jag hörde om honom var att han var efterlyst av polisen.

Bert Om du vill kan jag forska efter honom. Mitt jobb är ju att försöka rädda förlorade själar. Vad hette han?

Per Peter Bruch.

Bert Ett inte alltför vanligt namn. Jag skall nog hitta honom. Och sedan skall vi återförena er och få dig ut härifrån.

Per Det lär nog dröja.

Bert Hur så?

Per Jag är här på vårdintyg. Jag sattes hit av polisen.

Bert Varför? Vad hade du gjort?

Per Avvikit med cykel från körbana in på cykelbana till höger utan att runda ett trafikljus som då visade rött.

Bert Och för det hamnade du här på vårdintyg av polisen?

Per De satte dit mig för ingenting, jag blev förbannad och gjorde motstånd, och så hamnade jag här.

Bert Vad är det för en värld vi lever i?

Per Byråkraternas förlovade paradiset. De är ofelbara då ingenting kan rubba dem vad de än påstår.

Bert Jag skall spåra upp din vän. I värsta fall sitter han i fängelse.

Per Det tror jag inte.

Bert Vi får se. På återseende, Per.

Per Tack, fader.

(När prästen går hinner läkaren upp honom.)

läkaren Ursäkta, fader, men jag hörde det viktigaste av ert samtal.

Bert Avlyssnar ni patienterna?

läkaren Bara vid behov. Vi råkar känna till denne Peter Bruch.

Bert Säg bara inte att han också sitter här.

läkaren Det är just vad han gör, men på avgiftningskliniken.

Bert (suckar) Visa mig genast till honom. *(Läkaren visar vägen.)*

Akt II scen 1.

Peter Vad har en präst här på sinnessjukhuset att göra? Kommer ni hit för att ge sista smörjelsen åt de dödsdömda? Tyvärr, prällen, de är alla redan döda. Levande döda. Upphängda som torkade grönsaker till följd av mediciner. De duger inte ens att omvända och ännu mindre till att frälsa.

Bert Jag har hälsningar till dig från Per Gardström.

Peter Lever han ännu efter att ha fått gå igenom hela samhällströskmaskinen? Hur kom han ut på andra sidan? Som en färdigt förpackad höbal?

Bert Det är inget fel på honom. Det gäller för oss att få ut honom härifrån och tillbaka till musiken.

Peter Så han sitter också inne här. Det är klart att de skulle förpassa honom hit – den enda sopstationen utan någon sopsortering alls. Här hamnar alla i en enda blandning – genier och krökare, kriminella och socialfall, rötägg och politiker, kopplare och drogmissbrukare och till och med en präst.

Bert Jag är inte ensam.

Peter Så det finns flera präster här?

Bert Det var därför jag skickades hit för att få ut den andre. Det var han som avskedade Per för en småsak.

Peter Rätt åt honom! Spola ut honom i kloakerna! Det var när jag fick den nyheten som jag gick över gränsen och blev destruktiv på heltid. Per och jag kände varandra från det att vi var åtta år. Vi följdes alltid åt, och jag såg alltid upp till honom som till det bättre geniet av oss. Han var seriös medan jag bara tramsade. Så sparkade kyrkan ut honom medan myndigheterna gjorde slarvsylta av honom. Men hur hamnade han här?

Bert Han togs in genom vårdintyg av polisen för att han gjorde motstånd när de tog honom på bar gärning för att ha cyklat från körbana in på cykelbana till höger fast det var rött ljus.

Peter Och ett sådant samhälles överhet predikar kyrkan hörsamhet och lydnad inför? En sådan kyrka är inte bättre än samhället. Men hur kunde polisen utfärda vårdintyg? Har de en sådan makt?

Bert Det visade sig att det redan förelåg medicinska papper på Pers mentala otillräknelighet i samband med hans förtidspensionering.

Peter Han pensionerades för sitt magsår och sin fattigdomsfälla. Inte för något annat.

Bert Det är möjligt. Vad gör du själv här? Doktorn är inte glad åt att ha dig här.

Peter Så klart jag är en belastning. Jag är ju kriminell. Jag missbrukade musiken till att förföra folk. Efter Pers fall släppte jag alla hämningar och gick medvetet in för att sprida droger både genom våra sångtexter och praktisk spridning. Det var mitt sätt att motarbeta och underminera samhället. Jag gjorde så gott jag kunde. Knarket är bästa medlet för ungdomarna ut ur samhället.

Bert Frågan är hur vi kan hjälpa Per inte tillbaka till samhället men väl tillbaka till musiken.

Peter Bränt barn luktar illa. Han blir aldrig välkommen tillbaka till ett anständigt liv, lika litet som jag.

Bert Har du inga samvetsbetänkligheter alls?

Peter Nej. Jag ångrar ingenting. Det enda skulle vara vad som hände en god vän som jag älskade.

Bert En flicka?

Peter Ja.

Bert Vad hände?

Peter Hon var min skyddsängel, och hon stöttade mig i allt så länge det gick uppför och konstruktivt för mig. Hon hade aldrig något med droger att göra. När jag började höll jag henne utanför. Jag ville inte att hon skulle komma in i den fula världen. Hon var för god för det. För oss var det oundvikligt – det hörde liksom till kontraktet. Vi sponsrades och marknadsfördes av vissa syndikat om vi spred deras droger. Det var ett enkelt sätt att göra folk till beroende slavar. Jag befattade mig till en början inte med detta, men när jag släppte alla hämningar efter Pers fall deltog jag i vad som helst. Bland annat brukade somliga av oss ragga brudar, droga dem och ta dem i baksätet. En kväll var det jag som körde. Vi var alla höga, och snart fick de in en brud i baksätet som jag inte kunde se. Jag kände igen henne när jag hörde hennes läten. Det var hon. Då var det redan för sent. Det visade sig när de drogat och våldtagit henne att hon var oskuld. Då gasade jag på och kunde inte kontrollera mig själv och brakade rakt in i ett skyltfönster. Där slutade den resan. Jag tog mig levande ur bilen, men de andra åkte fast. Hon kom också undan, för hon förekom aldrig i nyheterna. Tidningarna var fulla av det: "Vår främsta rockgrupp fast för drogmissbruk i bilkrasch efter bärsärkarfärd."

Bert Hur kom du hit då?

Peter Jag togs in senare för avgiftning.

Bert Doktorn säger att polisen söker dig och att du i det ögonblick du lämnar sjukhuset har fängelse att vänta.

Peter Jag vet. De har rullat upp hela vår verksamhet. Vi kommer alla att åtalas för drogtrafikering. Alltså har jag det bättre här på asylen.

Bert Du måste ut förr eller senare.

Peter Den dagen jag släpps ut är jag död. Jag vet för mycket. Drog syndikaten, alltså våra leverantörer och sponsorer, kommer aldrig att låta mig tala med polisen.

Bert Polisen är medveten om detta och kommer att vänta utanför med en skottsäker Svart Maja.

Peter Jag låter mig aldrig tas av polisen.

Bert Hur tänker du göra då?

Peter Det tänker jag inte avslöja för dig. Det får du se.

Bert Den där flickan, hur gick det för henne sedan?

Peter Ingen aning. Kan du kolla upp henne?

Bert Jag kan försöka. Vad hette hon?

Peter Beatrice Moreau.

Bert Ett vackert namn.

Peter Hon var lika vacker som hon låter. Jag är rädd att den skönheten har gått förlorad.

Bert Jag måste vidare, Peter, men jag kommer tillbaka.

Peter Hälsa Per från mig.

Bert Vi ska nog få er tillsammans igen.

Peter Men knappast på fötter.

Bert Det blir en senare fråga.

Peter Lycka till, fader.

Bert Tack. Det behöver jag.

läkaren (när Bert går ut) Ni uträttar underverk här i vår klinik, fader. Man frestas nästan till att tro att ni kunde lösa alla våra problem.

Bert Säg inte att ni har en patient till åt mig.

läkaren Bara en.

Bert Det får bli den sista. Vad är det den här gången?

läkaren Ett ovanligt svårt fall av extrem feminism som tar sig uttryck genom extremt manshat.

Bert En kvinna?

läkaren En ung kvinna. Vi får inte tag i hennes trauma.

Bert Våldtäkt?

läkaren Troligen något värre än så.

Bert Nåväl, det blir värre hela tiden, men det får gå.

läkaren Tack, fader. (*visar vägen*)

Bert Vad heter hon?

läkaren Beatrice Moreau.

Bert Himmel!

läkaren Känner ni henne?

Bert Indirekt. I det här fallet har faktiskt försynen spelat in så att jag kan hjälpa er.

läkaren Var så god. (*visar in Bert till Beatrice*)

Beatrice Vad tror ni en präst kan göra för mig, doktorn?

läkaren Ge honom en chans. Han känner er.

Beatrice Hur kan han känna mig när jag inte känner honom?

Bert Vi råkar ha en gemensam vän. Jag vet precis vad som hänt er, fröken Beatrice. Det var inte han som gjorde det.

Beatrice Vem?

Bert Peter Bruch.

Beatrice Ni ljuger!

Bert Jag har just talat med honom. Han har dåligt samvete för er skull fastän han var oskyldig.

Beatrice Stick iväg, doktorn. Jag tar hand om den här prällen. (*läkaren går*)

Även om han inte gjorde det själv så var han medskyldig om inte rentav hjärnan bakom det. Han är väl här på avgiftningsavdelningen?

Bert Rätt gissat. Är det efter den händelsen ni blivit psykotisk i ert manshat?

Beatrice Är det så konstigt? Vad hade han att berätta? Jag vill veta om han ljuger eller verkligen har en annan version än min.

Bert Han var chauffören.

Beatrice Det var han som körde! Jag visste att han satt i bilen! Jag kunde bara aldrig se honom. De var alla maskerade, men det var hans gäng.

Bert Maskerade? Hur?

Beatrice Svarta glasögon. Alla i Peters rockgrupp hade mycket långt hår. I mörker såg de likadana ut. Jag hade känt Peter i många år och alltid hjälpt honom framåt, men så började han ägna sig åt droger. Jag var ändå partisk för honom och därför svag för alla män med långt hår. När de stannade bilen bredvid mig på gatan och kallade in mig såg jag att det kunde vara Peters gäng, och i tanken att Peter kunde vara med dem steg jag in. Men de var bara ute efter att förnedra och utnyttja. Jag handlingsförlamadades genast med en sil och hallucinerade omedelbart, och sedan våldtog de mig en efter en, tre stycken. Men var och en av dem upplevde jag som Peter själv. Mina sinnen spelade mig det sprattet att jag upplevde Peter som min våldtäktsman och drogare alla tre gångerna, fastän jag aldrig såg honom och måste ha förstått att alla de tre olika inte kunde vara Peter. Han satt alltså vid ratten. Han måste ha fattat först efter en stund att det var jag, och då gasade han på och körde rätt in i butiken. De åkte fast alla tre. De var mer än lovligt höga alla tre och förmodligen Peter också. De kunde ju göra vad som helst när de var påtända och drog sig inte för någonting, och Peter var den som drog sig för minst av allt. Jag såg

aldrig honom i tidningarna, bara de andra. Han kom då undan och jag också, men jag fick nästan krypa hem på alla fyra i rännstenen. Jag blödde så fruktansvärt.

Bert Och sedan dess har ni hämnats på alla män.

Beatrice Systematiskt. Jag slog mig i lag med feministerna och inledde ett förhållande med en kollega som hade fått syfilis genom en våldtäkt. Hon gick in för att smitta ner så många män som möjligt. Hon fick aids med tiden och fortsatte smitta ner alla tills någon karl insåg vad hon var för en och tog livet av henne genom påtvingade överdoser. Tidningen meddelade bara att hon dött av en överdos, inte att hon inte tagit den själv.

Bert Och allt detta berättar ni så där fullständigt okänsligt och oberört.

Beatrice Peter Bruchs våldtäkt gjorde mig kall som en ödla.

Bert Men det var ju inte han.

Beatrice Det hjälps inte. Resultatet var det samma. Den kloka Daphne du Maurier, som kände väl både homosexuella och lesbiska, kom till den slutsatsen att all sex var av ondo som något enbart destruktivt som bara kunde komplicera relationer och att bara vänskap i längden kunde överleva som något konstruktivt och hälsosamt. Peter var min bästa vän, vi hade aldrig något förhållande fastän vi egentligen älskade varandra, vänskapen bar oss framåt och var hela tiden utvecklande för oss båda, och så satt han i den där våldtäktsbilen och förstörde allt.

Bert Har ni kunnat avreagera er bitterhet sedan dess?

Beatrice Jag förstörde så många mäns liv som möjligt enligt mina vilda lesbiska väninnors mönster och instruktioner. Det var roligt att se dem bli till vrak, tills det en gång gick för långt. Därför sökte jag mig hit för att skona min omgivning. Plötsligt blev jag rädd för mig själv....

Bert Vad hände?

Beatrice Jag brukade hyra ut ett rum åt ensamma karlar som blev förälskade i mig, och sedan tog jag hem mina lesbiska väninnor och älskade med dem bara för att reta honom. Den sista var en ung författare som var mycket fattig. Hur jag än försökte lyckades jag inte provocera honom. Jag fick läsa hans alster och gav honom så förintande kritik som möjligt. Han tog det med jämnmod. Han blev alltid refuserad. Till slut, en kväll när han var borta, tog jag hans senaste manuskript, en tjock roman, och rev sönder det i tusen bitar, så att det var helt omöjligt att rekonstruera manuskriptet. Jag låg och tryckte i mitt rum och inväntade hans hemkomst. Han kom hem, såg förödelsen och gick ut igen efter en stund. Sedan såg jag honom aldrig mer. Jag läste sedan att han uppfiskats ur rännstenen helt förvirrad och visste knappt vem han var. Jag hade tydligen lyckats förstöra hans livsverk. Jag hade blivit för bra på att kunna förstöra mäns liv.

Bert Så ni straffade er själv med att låsa in er här.

Beatrice Det gick för långt. Jag ville krossa männens hjärtan, inte deras själar.

Bert Vet ni något mer om honom sedan?

Beatrice Han sitter här men på en annan avdelning. Jag har sett honom.

Bert Vet ni vad det är för fel på honom?

Beatrice Han lär vara helt apatisk och vägra skriva ett ord mera.

Bert Stackars man.

Beatrice Snacka om ihjälrefuserade författare, men det skulle en kvinna till för att ta knäcken på honom.

Bert Har ni något emot om jag försöker kontakta honom och få liv i honom? Kanske han kan förstå ert handlingsätt om han får veta hur ni blev sådan?

Beatrice Jag tänkte just be er försöka hjälpa honom.

Bert Vad heter han?

Beatrice Han hade ett löjligt utländskt namn, Robert Kleinsack. Det var kanske därför ingen ville publicera honom.

Bert Engelbert Humperdinck är bra mycket löjligare, som båda blev framgångsrika musiker.

Beatrice Hälsa honom inte från mig, inte ännu.

Bert Som ni vill. (*reser sig*) Jag uppsöker honom genast.

Beatrice Tack.

läkaren (kommer in) Jag hörde det sista. Jag kan visa er till honom genast.

Bert Vad är det med honom?

läkaren Kontaktsvårigheter. En mussla som inte går att öppna. Någon sorts identitetsbankrutt. Han hämtades upp ur rännstenen helt utslagen fastän han inte ens var berusad.

Bert Mänskliga misstag och grymheter tycks gå i kedjereaktioner.

läkaren Hur menar ni?

Bert Jag ska förklara sedan. Visa mig nu till Robert Kleinsack.

Scen 2.

Robert En besökare? Till mig? Omöjligt. Ingen känner mig. Jag finns inte.

läkaren Det är inte vilken besökare som helst.

Robert Menar ni att det är en gengångare?

läkare Näst intill. En präst.

Robert En präst? Hur kan en präst känna till mig?

Bert Jag råkar känna er genom er bödel.

Robert Är jag då avrättad redan? Präster sällskapar med bödlar bara inför avrättningar.

Bert Er olycka eller lycka är att ni har överlevt er själv.

Robert Ja, det har jag gjort, till min totala olycka, som för att göra den värre, som om det behövdes.

Bert Det kommer an på er att vända den till er lycka.

Robert Omöjligt.

Bert Varför?

Robert Jag har förlorat min själ. Den återfinns först kanske bortom dödsriket.

Bert Så lätt kommer ni inte undan. Ni lever nu.

Robert Ack, påminn mig inte därom.

Bert Robert, ni har allt att leva för. Allt ni behöver göra är att upptäcka det. Allt finns inom räckhåll. Stäng inte in er. Varför vara slav under sitt öde när man som ni har vingar att kunna flyga med i obegränsad frihet?

Robert Vad är ni för en egentligen?

Bert Bara en enkel katolsk präst vars yrke det är att ta hand om själar, särskilt förlorade sådana.

Robert Min är levande begravnen så djupt att ingen kan gräva upp den igen.

Bert Säg inte det. Själar kan inte grävas ner. De kan förträngas och förnekas, men de är till för att alltid återuppstå vad som än händer dem.

Robert Fader, jag lade ner hela min själ i ett livsverk som en nedrig människa brände upp utan anledning enbart i avsikt att skada min själ så maximalt som möjligt. En sådan ondska överlever man inte själsligt.

Bert Du har redan gjort det genom att berätta om det och erkänna det.

Robert Jag är helt tom och har ingenting att leva för.

Bert Fel. Du har inte förlorat någonting, ty du har alla dina själsförmögenheter kvar i behåll. Du kommer väl ihåg vad du har skrivit om?

Robert Kärlek, skönhet, sanning och ideal, som alltsammans brändes upp för att en lesbisk kvinna ville vråka mig för att kunna vältra sig i sex med sina väninnor utan störande element som en kysk diktare som jag i närheten.

Bert Hon har medgivit sin skuld och har själv hamnat här som straff för att slippa skada sina medmänniskor mer.

Robert Men varför gjorde hon det över huvud taget? Vad ont hade jag gjort henne? Jag lät henne ha sina äckliga älskarinnor i fred. Jag betalade min hyra och skötte mitt hushåll klanderfritt. Hon hade inte den minsta anledning till klagomål på mig. Ändå hanterade hon mig värre än en bödel i sin överlagda avsikt att krossa min själ och vålla mig obotlig skada för livet. Varför?

Bert Skriv en bok om det, Robert. Skriv om dina sexuella upplevelser och deras vedervärdighet. Skriv om henne också. Hon fick sitt liv förstört genom en gruppvåldtäkt.

Robert Och därför gick hon in för att hämnas på alla män med vilka medel som helst?

Bert Ungefär så.

Robert Nej, det kan jag inte skriva om. Man skriver inte om damer på det sättet.

Bert Du förblir alltså hellre en gentleman än skriver om sanningen? Hellre tiger du för evigt som författare än att du avslöjar en ofinhet om en dam?

Robert Vi konstnärer är till för att få kunna ägna oss enbart åt skönhet, kultur, ideal och sanning utan att därför saboteras av triviala futtigheter som kärleskranka nymfomaners problem. Om vi inte kan hålla konsten över sådant är det ingen mening med konsten.

Bert Om du sviker dina ideal på grund av hennes sabotage sviker du konsten. Då avsäger du dig det ansvar som du har som unik skapande konstnär.

Robert Har jag något val?

Bert Ge inte upp. Ge dig tillbaka in i striden. Fortsätt satsa på refuseringar. Om de refuserar tio romaner så skriv tjugo, och om de refuserar femtio pjäser så skriv hundra, bara för att visa att den sanna skaparkraften aldrig kan ge upp! Var sann mot dig själv och fortsätt arbeta.

Robert Jag fick hundratals refuseringar. Det var rena självplågeriet att hålla på. En refusering är mycket värre än kritik. En refusering är den totala censuren – man täpps till käften på totalt. Och det blir värre för varje gång. Den första refuseringen är väntad, den andra är en motgång, tredje gången gör det ont, fjärde gången blir man deprimerad, för varje refusering fördubblas smärtan, hopplösheten och känslan av total vanmakt och orättvisa, och den hundra gången har man ingenting annat kvar än bara den eviga gränslösa förtvivlan.... Hur kan världen behandla ärliga diktare så?

Bert Desto större skäl för dig att inte ge upp. Asfaltens ångväldsöverkörning är bara till för att blommorna skall bryta sig genom asfalten.

Robert Ni menar verkligen vad ni säger. Jag ska fundera på saken. Mer kan jag inte lova.

Bert Det är i alla fall en ansats till ett steg i rätt riktning.

Robert Tack, fader, för att ni kom. Ni sänker er ner till underjordens fördömda som en annan Orfeus.

Bert Det är meningen. Limbo och helvetet är en lögn. Alla vägar leder uppåt, om man bara har vettet och viljan att begagna sig av dem.

Robert Tack, fader. Jag lovar ingenting, men era frön har inte fallit på hälleberget.

Bert Krya på dig, min son. (till läkaren) Nu får det vara nog för idag.

läkaren Ni har gjort mycket mer än någon läkare eller sköterska kunnat göra.
Bert Men vad är det där för en ung man? Vad gör en sådan här?
läkaren Han är ingenjör. Han ska precis utskrivas. Ni behöver inte tala med honom.
Bert Vad gjorde han för att komma hit?
läkaren Det gamla vanliga. Nervsammanbrott.
Bert Ni får det att låta så futtigt och obetydligt. Jag får genast den känslan av honom att han minst av allt borde ha fått komma hit alls.
läkaren Därför ska han också genast ut.
Bert Låt mig bara växla några ord med honom.
läkaren Som ni vill. – Gunnar, här är en katolsk präst på tillfälligt besök. Vill du passa på och tala med honom?
Gunnar Gärna det. En katolsk präst var just vad jag behövde.
läkaren (till Bert) Var så god. Han är er. Tala bara inte om religion med honom. Det var det som utlöste hans sammanbrott. (*avlägsnar sig*)
Bert Vad kan jag göra för er?
Gunnar Jag tänkte just konvertera till katolicismen när jag hamnade här.
Bert Hur hamnade ni här?
Gunnar Ett missförstånd.
Bert Jag kunde just tänka mig det. Ni ser alldeles för frisk ut för att passa in i ett sjukhus.
Gunnar Ändå är det denna tvångströja jag har passats in i.
Bert Blev ni tvångsintagen?
Gunnar Nej, övertalad.
Bert Av läkare eller poliser?
Gunnar Av arbetskamraterna. Jag tappade kontrollen.
Bert Det kan hända vem som helst.
Gunnar Men det får inte hända en sån som jag. Ju högre man flyger, desto mindre får man tappa balansen och falla, ty desto hårdare slår man sig.
Bert Vad hände?
Gunnar Jag skenade iväg. Jag var alltid för duktig. Det var alltid mitt problem. Jag måste alltid lämna alla andra bakom mig. Ingen kunde hålla kontakten med mig. Jag skulle kanske ha blivit musiker i stället eller något annat konstnärligt, vad som helst, bara inte något borgerligt. Vad som hände? Jag blev tokig. Jag predikade på arbetsplatsen, besatt av mina religiösa svärmerier. Jag blev storhetsvansinnig. Och så kysste jag en flicka på jobbet. Kamraterna missförstod det hela och tolkade det till överfall och sexuell trakassering. Det var bara en kyss. Inget mer. Jag överväldigades av mina känslor.
Bert Du anar inte vad vissa präster gör i kyrkan.
Gunnar Jag har hört talas om det. De kommer undan med de mest degenererade perversiteter. Vad jag gjorde var mycket värre, för det var bara naturligt. Vi var båda frånskilda. Vad var naturligare än att vi skulle dras till varandra? Vi var de enda ensamma på arbetsplatsen och frånskilda dessutom. Dessutom var hon vacker. Ensam moder med två barn. Jag ville gärna ta hand om henne och gav efter för en impuls. Hon blev överraskad och skrämmd och skrek till, varpå hela arbetsplatsen övermannade mig som om jag begått en våldtäkt, och så hamnade jag här för påstått nervsammanbrott. Här har man bara tråkigt och blir fullproppad med mediciner så man känner sig som en pumpa som bara vill ligga. Onyttigare kan man inte bli. Inte kan jag återgå till den arbetsplatsen. De kamraterna kan aldrig se mig mera med samma ögon, och min goda relation med henne är för alltid förstörd. Jag har ju

skandaliserat henne. Kamraterna visste inte vad de gjorde när de missförstod hela situationen. Inte kan jag återvända hem heller.

Bert Du kommer inte härifrån?

Gunnar Absolut inte. Hemma långt bort härifrån har jag en fränskild hustru och späda son. Hon stod inte ut med mitt höga tempo och missförstod mitt religiösa engagemang.

Bert I katolska kyrkan?

Gunnar Nej, i en lokal väckelserörelse. Vad är det för fel på Gud och Kristus?

Bert Fråga inte mig.

Gunnar De svarar inte heller själva. Hur som helst, jag kan varken återvända hem eller till arbetsplatsen, för min fru är omgift.

Bert Sedan när?

Gunnar Sedan tiden strax före mitt nervsammanbrott.

Bert Jag förstår.

Gunnar Jag tror ni gör det. Mitt enda problem med katolska kyrkan är att den förbannar självmördare. Varför måste alla självmördare förpassas till helvetet?

Bert Det är en fördom. Själv anser jag inte att helvetet finns utom ibland här på jorden.

Gunnar Vad har då katolska kyrkan emot själavandringen?

Bert Druserna är både judar och kristna och tror ändå på själavandring. Jag har lika litet problem med den saken som de.

Gunnar Varför är inte alla katolska präster som ni?

Bert Alla besöker inte frivilligt sinnessjukhus.

Gunnar Så skulle ni förlåta en själ och unna honom en själamässa om han tog livet av sig i avsikt att lämna ett förlorat liv bakom sig för att hellre satsa på ny kula genom återfödsel?

läkaren (har kommit in obemärkt) Fader Bert, jag bad er ju att inte diskutera religion med patienten!

Bert Ursäkta mig, men själavård är faktiskt mitt yrke.

läkaren Ni har haft en lång och svår dag av enbart berömliga insatser. Förstör nu inte alltsammans med att utsätta en av mina patienter för risken av ett återfall!

Gunnar Tack, fader, det räcker för den här gången. Man ska helst inte reta läkarna. De kan sätta en i tvångströja och ge en elchocker.

Bert Vi får fortsätta nästa gång, Gunnar. Jag lovar att komma tillbaka. (*ägnar sig åt läkaren, som med milt våld för honom därifrån.*)

Ursäkta mig, doktor Morf, men denne patient är inte redo för utskrivning.

läkaren Försöker ni instruera mig hur jag skall hantera mina patienter?

Bert Han funderar allvarligt på självmord.

läkaren Det tror jag inte. Han är frisk. Medicinerna har tagit honom ur hans depressioner.

Bert Jag tror snarare de har tryckt ner honom i dem, så han inte kan ta sig ur dem.

läkaren Att tro är er sak, att veta är min.

Bert Så ni ämnar utskriva honom?

läkaren Snarast möjligt. Han är frisk.

Bert Doktor, förlåt, men jag tror ni begår ett misstag. Jag vill gärna träffa honom igen. Vad han behöver är själavård. Jag måste ändå komma tillbaka hit för vidare samtal med min kollega.

läkaren Vi får se om Gunnar är kvar när ni återkommer, så får vi se om det är lämpligt för er att tala med honom då. Jag skall naturligtvis kolla era uppgifter att han funderar på självmord. Det är något helt nytt i så fall, och jag tror inte på det.

Bert Tack, doktor, jag ska inte uppehålla er mera.

läkaren Tack för idag. (*kör milt ut honom.*)

Bert (ensam) Här är ett liv för mig att rädda. Det var antagligen bara därför försyren sände mig hit. Det var en ropande själ i mörkret, och alarmet var totalt. Jag måste tillbaka. Som präst har jag inget val.

Akt III scen 1.

Bert Nå, Patrick, hur står det till idag?

Patrick Dina övertalningsförsök senast förändrar tyvärr inte situationen.

Bert Har du blivit så allergisk mot kyrkan?

Patrick Är det så konstigt? Jag blev ju nästan lynchad. Jag svek min församling så totalt att jag aldrig kan visa mig för den mera. Vad har jag då mera i kyrkan att göra? Nej, det är bäst att jag håller mig frisk med att hålla mig utanför. Det sinnessjukhuset var värre än det här, för där fanns inga läkare och inga järnkurer som tvångströjor och madrasserade celler.

Bert Du tycks ändå vara på väg ut härifrån.

Patrick Ja, jag tänker ta ett hederligt jobb i någon fabrik, kanske vid det löpande bandet på Volvo.

Bert En präst som du?

Patrick Har du något emot att jag blir hederlig? Att jag inte lurar folk genom hyckleri och hymleri? Att jag inte gör mig till och spelar teater framför altaret? Att jag inte huvudsakligen ägnar mig åt kafferep med skvallerlystna käringar? Att jag gör något vettigt för omväxlings skull och inte bara ägnar mig åt parasitism?

Bert Du var en god präst, Patrick.

Patrick Tills jag blev kyrkoherde och fick makt över församlingen. Då var jag förlorad. Nej, lämna du mig åt verkstadsgolvet. Där gör jag ingen skada mer.

Bert Det är alltså ingen idé att jag försöker övertala dig mer?

Patrick Jag beklagar, Bert, men kyrkan gjorde mig till ett hopplöst fall. Bränt barn skyr elden och vänjer sig vid sin egen stank.

Scen 2.

Bert Jag har goda nyheter åt dig, Per. Så fort du kommer ut har jag fixat en kyrka åt dig där du kan få gå och spela och öva, och din gode vän Peter har jag funnit. Han sitter här på samma sjukhus men på en annan avdelning.

Per Hur mår han?

Bert Under förhållandena väl. Det är inget fel på honom, men omständigheterna är besvärliga. Så fort han blir utskriven av läkaren vill polisen ha tag i honom för narkotikabrott men mest för de upplysningar han sitter inne med, och för den skull finns det också intressen som är lika angelägna om att få honom likviderad.

Per Han har då syltat in sig. Har han någon chans att undkomma någondera?

Bert Bara om han rymmer före utskrivningen.

Per Hur långt straff kan han få av myndigheterna?

Bert Upp till tjugo år. Han kan fällas för delaktighet i andras död.

Per Tjugo år i hans ålder är värre än en omedelbar avrättning. Då dör han hellre.

Bert Även om han rymmer riskerar han sitt liv, och förr eller senare hinner polisen eller syndikaten upp honom. Frågan är vilket som är sämre.

läkaren Jag hör att ni pratar om Peter Bruch. Jag har tyvärr dåliga nyheter.
Bert (bestört) Vad har hänt?
läkaren Trots noggrann bevakning har han lyckats rymma. Han är fri men jagad.
Bert Hur har detta kunnat ske?
läkaren Polisen var mycket angelägen om att vi skulle hålla honom hårdbevakad, men vi kunde inte inskränka hans rörelsefrihet mer än vi redan gjort. Han skötte sig här på sjukhuset och var en mönsterpatient.
Bert Så vad sker nu?
läkaren Vi har inget ansvar för honom längre. Han har tagit sitt liv i egna händer.
Per Då måste jag komma ut och söka upp honom. Jag vet var jag kan finna honom.
Bert Kan ni skriva ut Per, doktor Morf? Det kanske gäller livet för hans gode vän Peter Bruch.
läkaren Hur kan han rädda en narkomans liv?
Per Det är min sak, doktorn. Lämna det åt mig.
läkaren Jag skall se vad jag kan göra. (*går*)
Per Han måste ut ur landet. Kan ni hjälpa mig, fader?
Bert Kyrkan måste i viss mån hållas medansvarig i hans fall. Jag kanske kan göra något.
Per Han måste få en ny identitet i ett annat land. Här kan aldrig polisen skydda honom mot hans mördare.
Bert Hopp finns det alltid, Per. Se till att du kommer ut själv först.
Per Jag ska göra mitt bästa.

Scen 3.

Beatrice Jag har dåliga nyheter åt er, pastorn. Jag ska bli frisläppt i morgon.
Bert Varför är det så dåliga nyheter?
Beatrice Därmed går ingen man säker för mig längre.
Bert Menar ni att ni kommer att återuppta era mansförgörartendenser?
Beatrice Det är risk för det.
Bert Jag kan trösta er med att ert offer Robert Kleinsack befinner sig långt härifrån. Han blev utskriven igår och lämnade genast staden för att engagera sig i miljörörelsen och ett trädkramarprojekt.
Beatrice Det gläder mig att höra. Då har han överlevt min terror och då kan jag börja på ny kula med någon annan.
Bert Ni behagar skämta.
Beatrice Fader, jag är rädd för mig själv och den makt över män jag skaffat mig med att konsekvent ta avstånd från det sexuella.
Bert Kan ni ge ett exempel utom Robert?
Beatrice Är Peter Bruch kvar på avgiftningsavdelningen?
Bert Nej, han har faktiskt rymt. Både polisen och alla andra myndigheter utom hans brottsliga kontakter söker honom, de senare enligt hans egen uppgift för att ta livet av honom.
Beatrice Risken är att de lyckas.
Bert Gläds ni vid den tanken?
Beatrice Nej, jag bara konstaterar fakta. Jag mötte honom en gång senare. Det var vid en rockkonsert. Jag ville se hur han tog ut sig på scen. Det var en vanlig rockgalaorgie. Nästan hela publiken var påtänd, hans gäng bar sig åt som apor på scen, och det lät för djävligt. Som alla vanliga standardrockkonserter var det bara

öronbedövande skrällande elgitarrer ackompanjerade av trumbatteriets granatchocker och vrålarnas sanslösa hesa skrin av sångtexter som mest bara handlade om våld, sex och droger och deras lovprisande. Det var rena satanismen eller dårarnas julafton, och hela publiken var hysterisk som vid ett nationalsocialistiskt fackelmöte under Hitlertiden. Allt var vansinne. Jag satt ganska långt fram och fixerade honom och försökte avsiktligt pejla honom. Så småningom tycktes han lägga märke till mig i publiken, den enda som inte var hysterisk, och kom av sig i texten och sången. Han tog av ren tankspriddhet några steg framåt i riktning mot var jag satt och snubblade över rampen och ramlade rakt ner hos publiken. Det blev ett ramaskri av hänförelse. Alla blev som tokiga. Det utbröt panik, och plötsligt blev det kortslutning, så att allting slocknade. Då bröt kaoset ut på allvar, och alla trampade på varandra och slogdes om att få komma ut först. Alla tänkte bara på sig själva och struntade blankt i vem de trampade ner under flykten. Bara jag satt lugnt kvar och väntade tills det värsta var över och ljuset kom tillbaka. Det var en total förödelse och kaos och det bandets sista konsert. Jag är övertygad om att det var jag som gav upphov till katastrofen.

Bert Jag tror inte ni kommer att utgöra någon fara för fler män.

Beatrice Nej. Risken är snarare att de uppsöker mig och vill hämnas vad jag tidigare vållat dem.

Bert Ni kan nog skaffa er polisskydd.

Beatrice Och tror ni det skulle räcka? Nej tack. Polisen bara klantar till det. Och jag är inte rädd för risken att få vad jag förtjänar.

Bert Ni är modig. Kalla på mig när som helst om det är något.

Beatrice Tack. Håll mig gärna underrättad om hur det går för Peter.

Bert Det skall jag gärna göra.

läkaren Vi är mycket tacksamma för att ni givit flera av våra fall en positiv riktning. Robert Kleinsack och Patrick Berwald är utskrivna, och Beatrice Moreau kommer ut i morgon.

Bert Återstår Per Gardström. Varför är inte han utskriven?

läkaren Han är här på polisens vårdintyg. Polisen måste upphäva det. En ren formalitet.

Bert Sådana brukar köra fast i byråkratin.

läkaren Jag ska se vad jag kan göra.

Bert Hur är det med patienten Gunnar ingenjören?

läkaren Han blev utskriven idag.

Bert Trots självmordshotet?

läkaren Vi frågade honom om saken. Han förnekade blankt alla självmordsplaner, varför vi lugnt kunde utskriva honom.

Bert Jag hade gärna velat tala mera med honom.

läkaren Jag beklagar att det blivit omöjligt.

Bert Jag också.

läkaren En annan gång kanske. Han är tillbaka på sin arbetsplats nu.

Bert Det gläder mig. Jag hoppas ni får rätt i att det inte förelåg någon fara. – Lycka till i morgon, fröken Beatrice. Ring mig när som helst.

Beatrice Det samma gäller er.

Bert Tack. Då får det väl räcka för idag.

läkaren Den här vägen. (*visar Bert ut.*)

Beatrice Den prästen engagerar sig för djupt. Risken är att han fastnar bland patienterna här på hospitalet.

Scen 4.

En slumbostad. Man förstår av noter och instrument att den tillhör en musiker.
Per sitter i en soffa helt uppgiven med ansiktet i händerna, när det knackar försiktigt.
Per reagerar och ser sig om men avvaktar med att öppna.
Så knackar det lika försiktigt igen.

Peter (utanför, matt) Per, är du hemma?

Per (rusar genast upp och öppnar) Peter! Vad har de gjort med dig?

Peter (kommer in, skakande i upplösningstillstånd) Jag är mycket trött.

Per Hur visste du jag var här?

Peter Jag såg att det lyste och tog chansen.

Per Har de fått tag på dig?

Peter Inte polisen, men alla de andra. Jag är döende, Per.

Per Det ser onekligen så ut. Lägg dig här i soffan, Peter. Du behöver vila.
Kan jag ge dig något? Kaffe?

Peter Ingenting, tack. Jo, du kan ringa fader Bert. Men inte ännu. Men vad gör du här? Jag trodde du var inlagd på livstid.

Per Jag är på rymmen precis som du.

Peter Jag borde ha förstått.

Per Kan jag inte ringa fader Bert genast? Han kunde hjälpa dig ur landet.

Peter Det är för sent, Per. Jag har fått vad jag tål.

Per Du menar....

Peter De gav mig en överdos, Per. De trodde jag skulle kola av genast, men jag hamnade inte ens i koma. De tryckte några extra silar i armen på mig med hälsningar från kompaniet och med beklagande av den försenade leveransen, som jag i stället fick med ränta. Sedan stjälpde de ut mig ur bilen rakt ner i rännstenen. Därifrån har jag lyckats krypa hit.

Per Du är verkligen illa däran, Peter.

Peter Jag har aldrig varit sämre. Låt mig få dö här, Per, utan att fader Bert får se mig. Sedan får han gärna komma, när han inte kan frälsa mig mer. Jag vill hellre dö fri än frälst.

Per Du får som du vill.

Peter Varför gick allting så in i helvete fel, Per? Vår ambition var att lyfta popmusiken upp till den klassiska musikens nivå, men i stället blev det bara droger och orgier och kriminalitet och en väg kantad av offer. Vi lät oss bli instrument för drogmaffian, som i gengäld gav oss pengar i miljoner och framgång överallt, när vi i stället borde ha ägnat oss enbart åt musiken, som vi i stället förlorade på kuppen. Det blev till slut bara vrål och skrål och massivt oväsen. Du skulle ha varit med om min sista konsert, Per. Jag tror att hon satt i publiken.

Per Vilken hon?

Peter Mitt främsta offer. Min stora kärlek. Min beskyddarinna och syster, som jag hjälpte till att organisera en gruppvåldtäkt mot. Jag tyckte jag såg henne där i min publik. Vi var naturligtvis alla fem totalt förblindade av droger, men jag tog ett steg för långt fram mot henne och ramlade ner från scenen. Sedan minns jag inget mer utom att det blev ett fasligt oväsen och total panik. Det har aldrig utbrutit ett sådant kaos på en rockkonsert. Ljuset gick, och alla skriade och trampade ner varandra. Många blev svårt skadade, och flera dog.

Per Jag ringer fader Bert nu. *(lägger luren till kinden och slår ett nummer)*

Peter Gör det. Jag hinner dö innan han kommer.

Per Fader Bert? Per Gardström här. Peter Bruch ligger hos mig. Han är döende. Ja tack, kom så snart ni kan. Tack. *(lägger på)*

Peter Du hade tur som fick tag på honom.

Per Ja.

Peter Men vad gick på tok för din egen musik? Du komponerade ju bara vackert, du sjöng aldrig orent, ingen kunde ha haft något mot din musik, och så blev du ändå så illa behandlad som du blev med avsked på grått papper....

Per Jag kan inte heller förstå fenomenet att ingen reagerade eller ingrep mot mobbningen och lynchningen av mig. Kanske min musik var för ren och för harmonisk och inte gjorde något väsen. Samtiden tycks ju bara ägna sig åt ful musik som är så disharmonisk som möjligt och bara för oväsen.

Peter Kafkaiseringen har gått för långt när folks enda kultur blivit skvalet och skräpkonsumtionen och när sådana som du och jag spolats ut i kloakerna av samhället bara för att vi inte passar in i dagsländornas ytlighets konsumtionssamhälle där man bara slits och slängs. Jag är färdig med det, Per. Jag är dess yttersta slutprodukt: en nerknarkad rockare som mest tjänat förmögenheter på att dra ner unga människor i knarkträsket. För detta blev jag en idol. Vad är det för ett samhälle, som samtidigt skrotade en gudabenådad begåvning som dig?

Per Jag är inte färdig med det ännu. Jag kan ännu komma tillbaka.

Peter Ja, för att bli ännu mera nertrampad och förödmjukad och skändad. Så behandlas skönheten i vårt nya sköna samhälle. Inget utrymme för någon som skiljer sig från mängden.

Per Du svettras, Peter. Du har fått feber. Får jag inte ge dig litet te?

Peter Jag är färdig, Per. Tänk på dig själv. Du blev åtminstone en riktig musiker. Jag blev bara en taskspelare som förförde folk till döds. *(dör)*

Per Nej, Peter! *(omfamnar honom, gråter och vaggas med honom. Så öppnar Bert försiktigt dörren.)*

Bert Jag kommer tydligen för sent.

Per Han ville det så själv.

Bert Du är efterlyst, Per.

Per Jag vet.

Bert De säger att du inte kan lämna sjukhuset innan ditt vårdintyg upphävts. Om du gör det kan det bara förstärka ditt vårdintyg.

Per Jag är ledsen, fader. Jag gjorde det för Peters skull. Jag ville kunna rädda honom.

Bert Det har du gjort. Du fanns hemma när han kom, och han fick dö i fred. Jag hoppas Gud accepterar hans postuma sista smörjelse. *(tar på sig mässhake och skrider till verket.)*

Per Det gör han säkert tack vare er goda vilja.

Bert Sedan måste du tyvärr återvända till sjukhuset.

Per Risken är att de spärrar in mig på en ännu värre avdelning än den senaste.

Bert Det är bara tillfälligt tills vi får ditt vårdintyg upphävt.

Per Fader, jag orkar inte mycket mera till.

Bert Det tror jag det efter att du förlorat din närmaste vän.

Per Kan ni ge honom en anständig begravning, fader?

Bert Absolut. Han var ju katolik.

Per Tack, fader. Då kan jag återgå till sjukhuset.

Bert Jag kommer snart efter. *(Per går.)*

(Fader Bert blir ensam kvar med Peter och läser över honom och ger honom sista smörjelsen.)

Akt IV scen 1.

Gunnar Vem kan förbjuda mig att vara melankolisk? Jag har ingenting annat att göra. Mina arbetskamrater är förlorade som sådana – de kan aldrig mer betrakta en arbetskamrat med samma ögon som innan han gjorde bort sig och åkte in på hospitalet. Min hustru har bett mig att inte komma hem och störa hennes nya äktenskap – vår son håller ju på att vänja sig vid sin nye fader. Jag måste visa dem den hänsynen. Inte ens min mor vill ha mig tillbaka – inte ens hon kan betrakta mig med samma ögon som sin son längre efter att han övergivit familj och spolierat karriären. Min läkare förbjuder mig att grubbla och ber mig skrota religionen, då den bara förleder och är ohälsosam. Är det då bättre med meningslösa mediciner som bara förgiftar en och gör en trög och slö och deprimerad och reducerar en till en grönsak? Endast grönsaker är alltid symptomfria. Läkarna är mänsklighetens värsta bedragare då de förser mänskligheten med mediciner mot vad som helst men som bara gör dem sjukare och självmordsbenägna, medan läkarna tjänar pengar på dessa destruktiva mediciner vars positiva effekter bara är tio procent av de skadliga bieffekterna. Är det då förbjudet att grubbla och tänka efter i denna ihjälstressade förytligade hjärntvättade värld, där det tycks hållas för farligt att tänka alls? Farligt för vem? Bara för den etablerade förljugenheten, som i skenande självbedrägeri vill fortsätta tro på sina falska illusioner och hålla fast vid de automatiserade rutinerna, som gör människor till robotar, då ingen annan trygghet finns utom det eviga naturliga livet i dess skrämmande ohyggliga vildhet och frihet. Får jag då inte ägna mig åt denna naturlighet utan att hamna på sinnessjukhus? Om det ska vara så ber jag att få tacka nej till denna intiga dödlighetens värld och försvinna in i odödligheten, som jag tror mera på. Om ni förbjuder mig mitt eget liv, vanvettiga värld, så föredrar jag att hellre satsa på nästa. Jag tror inte på den död som ni hyllar med ert materialiska vanvett som förvägrar den mänskliga själen hennes naturliga rätt att få vara fri som själ. Ni har stängt alla vägarna för mig utom ner till sinnessjukhusets ormgrops återvändsgränd, varifrån ingen återvänder med själen i behåll. Min sista rätt i livet är att få försvara mitt människovärde, och ni ger mig inget val, jag ser inget annat sätt än att följa er uppmaning och tillgå medicinburken med de sömnpiller ni så varmt rekommenderar som universalmedicin mot allt ont. Alltså tömmer jag hela burken på en gång, så blir alla nöjda, och jag får äntligen bli fri från den dödliga fälla ni gillrat åt mig med att tvinga mig acceptera samhällets sjuka lag om nödvändigheten och tvånget att följa mänsklighetens destruktiva väg bort från naturen.

(tömmar medicinburken)

Scen 2.

läkaren Jag kan inte säga att jag är glad över att återse er här.

Beatrice Tro inte att jag ville komma tillbaka hit frivilligt.

läkaren Ändå har ni sökt er hit. Är det så illa?

Beatrice Ja, det är så illa. Robert Kleinsack har begått självmord, och det är mitt fel.

läkaren Han har inte beskyllt er för något. Tvärtom har han själv tagit på sig hela ansvaret, och motivet till hans självmord framgår ganska tydligt. Han hängde sig i ett träd som var en av de uråldriga ekar som stod i vägen för motorvägsbygget, som han och hans trädkramare protesterade emot.

Beatrice Det är inte allt.

läkaren Vad mer?

Beatrice Om inte jag hade förstört hans livsverk hade han aldrig sökt sig till trädkramarna bara för att hitta på en god sak att synas begå sitt självmord för.

läkaren Fröken Beatrice, ni kan inte lura mig. Alla kvinnor är alltid opportunisterna. Ni har sökt fristad här mest bara för att undkomma era mördare.

Beatrice De har skäl att vilja mörda mig. Jag delade mig med Clare Voyance, som var de militanta feministernas ledare här i staden, som avsiktligt gjorde vad som helst bara för att få smitta ner män med syfilis och aids. Jag är känd som hennes närmaste kompanjon. Ja, doktor Morf, jag kan bli mördad när som helst men jag vet inte hur eller av vem.

läkaren Så därför vill ni stanna här.

Beatrice Om det är möjligt.

läkaren Jag har bett er förtrogne fader Bert komma hit som konsult i ärendet. Tyvärr har jag dåliga nyheter åt er båda två.

Beatrice Nå?

läkaren Tyvärr, fröken Beatrice, kan jag inte hålla er i förvar här då det tyvärr inte är något fel på er. Om ni känner er hotad till livet kan ni bara vända er till polisen, men jag fruktar att de inte gör något åt saken om hotet inte är konkret. Så tyvärr måste jag be er lämna sjukhuset.

Beatrice Här kommer han. (*Fader Bert kommer in.*)

läkaren Välkommen, fader. Jag har tyvärr dåliga nyheter åt er.

Bert Låt höra.

läkaren Ni har tyvärr fått rätt i era varningar. Det har visat sig att patienten Gunnar Gunnarsson verkligen övervägde självmord, ty nu har han begått det.

Bert Det var det jag fruktade.

läkaren Kan ni följa med mig till hans lägenhet och gå igenom hans efterlämnade papper? Jag fruktar att där är mycket att göra som jag inte kan göra, kontakta och trösta anhöriga, till exempel.

Bert Så nu låter ni mig göra allt jag kan för honom när han väl är död.

läkaren Jag beklagar verkligen. Men det är inte allt.

Bert Nå?

läkaren Denna unga dam tror sig leva under mordhot, men då mordhotet inte är konkret kan jag inte ha henne här för förvaring, lika litet som jag kunde skydda patienten Peter Bruch.

Bert Så ni vill utlämna henne åt hennes mördare?

Beatrice Med berätt mod.

läkaren Då hon tyvärr är frisk kan jag inte acceptera något ansvar för henne. Kan ni?

Bert Bara för hennes själ.

Beatrice Det är i alla fall bättre än doktors totala likgiltighet.

läkaren Bästa fröken Beatrice, jag är inte likgiltig, men jag måste tyvärr följa bestämmelserna. Det måste vi alla. Till och med vår fader Bert här måste följa sin katekes och kan inte släppa in vem som helst i himmelriket.

Bert Kan inte polisen skydda henne?

läkaren Jag är rädd att polisen inte skulle ta henne på allvar.

Bert Kom, Beatrice, låt oss lämna detta hemska ställe av enbart cynisk formalism. Om en överläkare inte kan vara mänsklig så kan åtminstone kyrkan det.

läkaren Jag är glad om ni övertar hennes fall, fader, då ni åtminstone har ett själsligt intresse av saken. Det får vi inte ha på ett överbelastat sjukhus. Men nu gäller det främst den nyss avlidnes själ. Kan vi ombestyra saken genast, så att vi får den ur

världen? Eller är det så att ni följer kyrkans katekes och vägrar kanonisera självspillingar?

Bert Jag känner ett större ansvar därvidlag än ni, doktor Morf. Hade han några tillgängliga släktingar?

läkaren Vi har fått kontakt med en halvsyster. Det blir hon som får kremera honom och leverera askan till hans föräldrar.

Bert Detta självmord hade kunnat undvikas, doktorn.

läkaren Det kan alla självmord men bara av självspillingarna själva, ty ingen tar mera resolut sitt öde i sin egen hand än sådana.

Bert Låt oss bege oss genast.

läkaren Ni kan inte stanna här så länge, fröken Beatrice. Ni får återvända hem eller till värre ställen.

Beatrice Tack för vänligheten.

Bert Jag uppsöker er sedan, Beatrice.

Beatrice Tack, fader. Ni är åtminstone en gentleman.

läkaren Och han är ogift. Jag är gift.

Beatrice Det är ingen ursäkt för att ni är en tölp.

läkaren Tack, fröken. Vi förstår varandra. Adjö. Kom, fader.

Bert Jag ber om ursäkt för hela läkarvetenskapen, Beatrice.

Beatrice Det är inte ert fel. Frankensteins monster hade ingenting med kyrkan att göra.

Bert Vi ses senare. (*går med läkaren*)

Beatrice Så har jag då bara att återvända hem till min grav där alla de spöken väntar, vilkas liv min väninna ruinerade så framgångsrikt, på att få dra ner mig i sin eviga förintelses ormgorp. Välkommen, undergång och avgrund!

Scen 3. Gunnars lilla lägenhet.

Han ligger som lik på sin säng övertäckt av ett lakan.

läkaren Liket ligger ännu kvar, ser jag.

Bert Det känns som ett helgerån att tränga in här.

läkaren Vi måste. Jag måste skriva dödscertifikatet, och jag ber er att ta hand om korrespondensen. Ni är mer skrivkunnig än jag.

Bert Här tycks vara en del oöppnade brev.

läkaren Kanske ni måste besvara dem.

Bert Kommer hans syster?

läkaren Hon borde komma när som helst. Hon borde ha varit här redan.

Bert Måste vi vänta på henne?

läkaren Nej, vi kan nå henne och hon kan nå oss telefonledes.

Bert Han tycks ha slängt alla sina religiösa böcker i papperskorgen.

läkaren Det måste väl ha gått upp för honom att han bara läste trams.

Bert Doktor Morf, jag måste be er att inte tala ringaktande om honom i hans egen närvaro.

läkaren Det är ju bara ett lik.

Bert Man bör ändå visa varje människa en viss hänsyn och särskilt de döda.

läkaren Det är bäst jag lämnar er ensam med honom så får ni gå igenom hans papper i lugn och ro.

Bert Det är kanske bäst, så slipper vi gräla.

(Läkaren går genast. Bert sätter sig ner och försöker bena ut den dödes papper och betraktar olika brev utan att öppna dem. Han fastnar för ett som han tveksamt håller i handen. Sakta börjar den döde röra på sig och drar sakta lakanet bort från ansiktet.)

Gunnar Jag är tacksam för att ni hittade mig till slut, fader.

Bert (utan att bry sig om honom) Vi fick aldrig avsluta vårt samtal.

Gunnar Jag är rädd att det är för sent nu.

Bert Det är aldrig för sent. Livet efter döden är vad alla religioner handlar om, och de är ganska överens om att livet börjar efter döden.

Gunnar Ni verkar inte alls förvånad över att jag hemsöker er.

Bert Jag är van att umgås med de döda.

Gunnar Det är kanske därför det var så lätt att få kontakt med er. Jag var mera död som levande än vad jag är nu. (har satt sig upp)

Bert Jag märker det.

Gunnar Jag ser att ni håller ett brev i er hand.

Bert Det skiljer sig från de andra. Det känns som om det var av vikt, ty det väger tungt.

Gunnar Det är från min mor. Det kom samma dag som jag gick in i döden men efteråt. Tror ni att ni kan läsa det för mig?

Bert Gärna det. (öppnar det)

(läser) "Kära älskade min pojke, Tro inte att vi på något sätt vill avvisa dig eller hindra dig från att komma hem. Vi var tveksamma inför den kanske upprörande situationen att du skulle ställas inför din frus nya man och din sons nya far, vilket ju även kunde innebära upprördheter hos henne och din son. Men vi har kommit över tveksamheterna och längtar efter att få omsluta dig i vår famn. Kom hem, pojke, och ju snabbare, dess bättre. Problem är till för att lösas, och alla problem kan lösas. Huvudsaken är att vi äntligen får ha dig i vår närhet igen efter tre års outhärdlig skilsmässa. Vi möter dig vid båten när du kommer, och så far vi direkt ut till landet. Ingen längtar mer efter dig än papsen. Ni måste genast fara ut och segla tillsammans igen. Bara kom, min älskade pojke, det är huvudsaken, så löser sig allting annat av sig själv senare. Välkommen.

Din älskade mor, Mams."

Gunnar (efter en stunds ömsesidig tystnad) Jaha, fader. Döm mig nu.

Bert Har jag förstått saken rätt. Du skulle alltså ha rest hem men kände dig ovälkommen och ville inte trampa in i din frus nya liv. Då såg du ingen annan lösning på din situation än att begå självmord. Är det så?

Gunnar Ungefär så.

Bert En logisk lösning men ack så brutal. Och liksom vid alla brutala problemlösningar blir de oskyldiga drabbade. I stället för sin älskade son får alltså dina föräldrar hem hans lik. Tycker du det är rättvist?

Gunnar De får bara min urna. Jag kremeras här.

Bert Det förbättrar väl knappast situationen?

Gunnar Döm mig hårt, fader. Gjorde jag fel?

Bert Hade du gjort det om detta brev kommit fram en dag tidigare?

Gunnar Alldeles säkert inte.

Bert Då var det ditt enda brott att du hade för bråttom. Du skulle ha väntat en extra dag, men du kunde ju inte veta.

Gunnar Det är en extremt mild dom för ett överlagt mord.

Bert Kommer dina föräldrar att överleva det?

Gunnar De är starka själar båda två. Ja, de skall klara det. Men de kommer att gråta länge.

Bert Jag dömer inte dig, min son. Men jag måste döma den som dömde dig till intagning på ett sinnessjukhus, vilket utlöste krisen. Jag kan inte se någon kris före din medicinering.

Gunnar Tack, fader. Det var nästan de orden jag mest hoppades på.

Bert Skadan är skedd och kan inte göras ogjord. Det är det enda problemet. Och de lidande är enbart du själv och dina närmaste. Var du enda sonen?

Gunnar Ja.

Bert Det gör knappast situationen bättre det heller.

Gunnar Nej.

Bert Det är bra, min son. Jag skall ge dig en Requiemmässa fastän du inte ens hann bli katolik.

Gunnar Tack, fader.

Bert Men jag är säker på att alla som kände dig kommer att fortsätta tänka på dig och kanske umgås med dig för alltid.

Gunnar Det är mycket möjligt. Jag tror aldrig jag kan få ro i min grav efter brevet från min mor som kom bara en dag för sent.

Bert Huvudsaken är att hon skrev det. Hade hon inte skrivit det hade ingen av er någonsin kunnat förlåta sig själv. Hon öppnade sin famn för dig, och nu förblir den öppen för evigt. Genom sitt brev steg hon med dig in i evigheten.

Gunnar Det var tur att ni kom hit, fader. Den där läkaren hade kanske läst det men aldrig besvarat det och slängt det i papperskorgen. Kan ni besvara det åt mig?

Bert Ja.

Gunnar Tack, fader.

Bert Det är bra, Gunnar. Gå nu och lägg dig igen och dra lakanet över dig igen och håll stilen. Ingen får någonsin ana att detta samtal mellan fyra ögon har ägt rum.

Gunnar Nej, fader. (*lägger sig igen och drar lakanet tillbaka över sig*) Tack än en gång, fader.

Bert Ingenting att tacka för. Vi håller kontakten. Du har skilt dig från de dina på det brutalaste tänkbara vis. Se bara till att du nu desto säkrare och desto mera håller kontakten med dem.

Gunnar Jag ska försöka så gott det går, fader.

Bert Bra. Sov nu. (*Gunnar återgår i den eviga sömnen.*

Bert drar en suck och börjar skriva ett brev.)

Akt V scen 1.

läkaren Är han här nu igen, den där påstridiga pastorn? Vad har det flugit i honom egentligen? Tror han att han kan reformera hela mentalvården?

sköterskan Han är upprörd över patienten Beatrice Moreaus ändalykt.

läkaren Nej, det är inte allt. Han håller på att ta sig vatten över huvudet med att engagera sig i vartenda hopplöst fall vi har på sjukhuset. Nå, låt då den arge kverulanten komma in och gnälla. Kanske han någon gång har gnällt färdigt.

sköterskan (öppnar dörren) Ni kan komma in nu, fader Bert.

Bert (kommer in) Tack, syster.

läkaren Jag förstår att ni är upprörd över patienten Moreaus död.

Bert Nej, doktor, det är mörkandet av hennes död som får mig att reagera.

läkaren Vi vet inte hur hon dog.

Bert Vet ni inte att hon föll från 22-a våningen? Vet ni inte att alla tidningar tar upp saken som märklig med tanke på ett antal patienter från ert sjukhus som begått självmord den sista tiden?

läkaren Det kan inte säkerställas att hon begick självmord. Hon kan ha knuffats. Ni vet lika väl som jag att hon hade fiender som hade skäl att hämnas på henne utan att sky några medel.

Bert Så ni tror inte det var självmord?

läkaren Det har jag inte sagt. Mord kan inte uteslutas, men tyvärr har polisen inga bevis i den riktningen.

Bert Ni menar att någon kan ha tvingat henne upp i skyskrapan och tvingat henne att hoppa?

läkaren Ja.

Bert Och det är inte bara ett sätt för er att komma runt självmordsepidemin på ert sjukhus?

läkaren Alla de patienter ni tänker på har begått sitt självmord utanför mitt sjukhus. Tidningarna får skriva och tänka vad de vill. Det är deras jobb att spekulera och slå mynt av det värsta de kan tänka sig. Deras jobb är att överdriva och sensationalisera. Mitt jobb är att sköta om mina patienter så gott jag kan medan de är här så att de så snabbt som möjligt kan skrivas ut. När de är utskrivna har ingen här något ansvar för dem längre.

Bert Utom moraliskt.

läkaren Det är en helt annan fråga. Jag talar bara rent tekniskt.

Bert Men är det inte märkligt att ett antal patienter som känt sig säkra och skyddade här och som inte velat bli utskrivna, bland annat en som jag varnade er för att kunde vara självmordsbenägen, så fort de kommer ut tycks begå självmord. Finner ni det inte anmärkningsvärt?

läkaren Fader, vi känner varandra. Ni vet att vi inte kan låta vårt hospital sprängas av alla patienter som vill bli omhändertagna här. Ju värre överbeläggningen blir, desto sämre vård kan vi ge dem.

Bert Ändå behåller ni sådana patienter som ni minst av allt borde behålla.

läkaren Vem tänker ni på då?

Bert Främst musikern Per Gardström.

läkaren Jag beklagar. Det är en teknisk fråga. Han är här på vårdintyg av polisen, och han är våldsam.

Bert På vilket sätt? Överfaller han er, stjälar han knivar och anfäller, biter han er i halsen, eller försvarar han sig bara mot era övergrepp?

läkaren Vi blev tvungna att lägga honom i spännbälte när han försökte slå ut fönster för att antingen rymma eller kasta sig ut.

Bert Så han är alltså också självmordsbenägen och det här inne på ert sjukhus för att ni inte vill släppa ut honom.

läkaren Det förstår ni väl att vi inte kan släppa honom fri så länge han ligger i spännbälte?

Bert Får jag tala med honom?

läkaren Naturligtvis får ni det. Ni är kanske den enda som kan göra det.

Bert Jag är kanske den enda här som kan behandla honom som en människa. Ni tycks inte inse att han är här utan rätt från början, medan ni tar hans tekniska rättslöshet som förevändning för att behandla honom som ett djur och förvärta hans rättslöshet.

läkaren Det är bäst ni får tala med honom, så får ni själv se vad det är för en varelse vi har att göra med.

Bert Bra. För mig till honom genast.
läkaren Den här vägen. (*visar vägen ut.*)

Scen 2.

(De kommer in till Per som ligger i spännbälte.)

Per (*ser Bert*) Äntligen en människa.

Bert Vad har de gjort med dig, Per?

Per Fråga honom där. (*nickar mot Morf*)

läkaren Det är bäst ni får tala fritt med varandra i enrum. Ni tycks ju faktiskt få kontakt med honom, fader. (*går*)

Per (*när Morf är säkert borta*) Få ut mig härifrån, fader, innan det är för sent.

Bert Vad har de gjort med dig?

Per De tar livet av mig.

Bert Hur då?

Per Genom psykisk tortyr.

Bert På vilket sätt?

Per Man får aldrig vara i fred. Man kan inte ha något utan att det stjäls ifrån en. Men det värsta är musiken. De spelar bara hårdrockmusik hela tiden, och man blir aldrig av med den, man kan aldrig stänga av den, det finns inga öronproppar, och dålig musik är den värsta tortyr man kan utsätta mig för.

Bert Jag ska tala med läkaren om saken. Men vad gjorde du för att komma i spännbälte?

Per Jag blev desperat. Jag försökte bryta mig ut med vilka medel som helst.

Bert För den hemska musikens skull?

Per För den outhärdliga musikens skull.

Bert Och det hade de ingen förståelse för?

Per De är alla hjärntvättade av skvalkulturen och godkänner ingen annan och kan inte leva utan den, då den har gjort dem alla till narkomaner under skvalet. Vi lever i hjärntvättsteknikens förlovade århundrade där allting i världen och samhället regleras genom hjärntvätt, antingen den utgörs av den kinesiska kommunistpropagandamaskinen eller islams indoktrinering eller västvärldens massmedieskval med våld, sex och droger som enda budskap. Allt jag vill är att få ha mitt liv i fred, fader. Är inte det en mänsklig rättighet? Den förvägrades mig av myndigheterna som skönstaxerade mig för min fattigdoms skull och satte mig på dårhus för att jag protesterade mot att poliser arresterade mig för att jag avvek från körbana för att svänga in på cykelbana till höger med min cykel när det var rött ljus. Vem är galen här i världen, fader? Är det jag, eller är det hela världen?

Bert Jag ska genast tala med doktor Morf om detta.

Per Han släpper aldrig ut mig för mitt vårdintygs skull då han är en orubblig formalist, och så länge jag förblir här inne måste jag kämpa för mitt liv och fortsätta göra motstånd med alla medel, varför de bara måste fortsätta sätta mig i tvångströja och spännbälte och droga ner mig med förgiftande mediciner, sticka nålar i armen på mig och tortera mig med elchocker och det värsta av allt – hårdrockmusik.

Bert Vi måste få ut dig, Per. Du hör inte hemma här.

Per Risken är, om ni försöker övertyga doktor Morf om den saken, att han skriver ut ett vårdintyg på er.

Bert I så fall blir det fart på hela kyrkan och alla dagstidningar, som redan börjat uppmärksamma hans ruljangs.

Per Är då massmedia det enda försvar man kan mobilisera mot hela det ihjälkorrumperade samhällets förvridna rättsröta?

Bert Det ser tyvärr inte bättre ut.

Per Akta er för att åka dit, fader.

Bert De kan inte röra mig. Jag står under högre beskydd.

Per Inte enligt deras ögon, ty de tror inte på Gud.

Bert Det är därför jag är här för att hjälpa både dem och deras patienter. Om det är Guds vilja stannar jag gärna kvar här och tar till exempel din plats i spännbältet mot att du får komma ut. Men har du det verkligen bättre där ute i en värld som bara blir allt dövare och blindare hela tiden för det mest väsentliga i det mänskliga livet, nämligen vanlig humanism?

Per Menar ni att jag har det bättre i spännbälte torterad av nervsönderslitande rockmusik som till och med får krukväxter att vissna?

Bert Verkligheten har aldrig varit bättre och kan aldrig bli sämre men blir ändå sämre hela tiden. Realiteterna, min son, är tyvärr obönhörliga, och det är egentligen bara oaserna i livets hårda öken som vi har att leva för.

Per En sådan oas är ni, fader.

Bert Ja, jag försöker sprida litet grönska i öknen. Det är mitt livs mission. Och det var också din genom musiken.

Per Jag är mycket ledsen att jag svikit den.

Bert Nej, det är inte du som svikit den. Det är världen som dömer sig själv med att slå dövörat till för den i stället för att lyssna till livets röst, och föredra dödens genom satanistisk rockmusik.

Per Vi förstår varandra, fader.

Bert Synd att världen inte kan förstå oss lika bra som vi förstår varandra.

Per Släpp mig fri, fader, så att jag kan fly eller dö. Blir jag kvar här måste jag dö, medan jag var född till att bara få flyga fritt på musikens vingar.

Bert Det är en mänsklig rättighet, min son. Den kan ingen förvägra dig.

Per Varför gör de det då?

(Läkaren kommer in.)

läkaren Jag har smyglyssnat på hela er konversation. Ni får ursäkta mig, men det måste jag göra ibland enligt bestämmelserna. *(löser upp Pers spännbälte och befriar honom)* Ni är fri från oss, Per Gardström, och kan gå. Vi fränsäger oss allt ansvar över er.

Per *(stiger långsamt upp, förbluffad)* Menar ni, att jag kan gå – ut?

läkaren Ja.

Per Ni struntar då i polisens vårdintyg?

läkaren Polisen, pressen, styrelsen, myndigheterna och lagen får säga vad de vill. Jag vägrar riskera ett självmord inom mitt sjukhus. Hellre får ni begå det i frihet.

Per Tack, doktor.

Bert För en gångs skull tror jag ni vet vad ni gör, doktor Morf.

läkaren Er, fader Bert, hoppas vi dock få behålla här. Vi har mycket att lära av er, och framför allt har ni bättre hand med patienterna än någon av oss. Fortsätt kurera våra patienter, fader Bert, och undervisa oss om själen.

Bert Om ni ber om det har jag väl inget val.

Morf Det var det svaret jag hoppades på.

Bert Vi träffas igen där ute, Per. Gå nu medan du kan.

Per Jag skyndar mig. Jag kontaktar er, fader Bert. *(till läkaren)* Och er hoppas jag aldrig få se igen.

Morf Det är precis vad vi önskar beträffande varenda patient vi får nöjet att släppa ut.

Per Tack, doktor. *(går utan att tveka raskt ut.)*

Bert Nå, doktor, vad har ni för ett nytt fall åt mig härnäst?

Morf Jo, vi har ett mycket intressant fall, en ung kvinna som försökt begå självmord till följd av hela hennes familjs engagemang i en religiös rörelse som med påtryckningar försökt tvinga henne med....

(tar Bert om axlarna och för honom ut med sig.)

Finis.

(Virhamn 14-21.6.2005)